

Dreptul la muncă

De *Sibylle Berg*

Autoare de piese de teatru, de romane și de proză scurtă, publicistă extrem de activă, **Sibylle Berg** s-a născut în 1962 la Weimar. Primul ei roman, *Ein paar Leute suchen das Glück und lachen sich tot* (*Câțiva oameni caută fericirea și mor de râs*, 1997), s-a vândut în peste 100.000 de exemplare. A scris peste 20 de texte pentru scenă, inclusiv musical-uri. Scrierile ei au fost traduse în 34 de limbi. Deocamdată.

Sinopsis

Distribuție: autoarea lasă la latitudinea regizorului numărul de personaje. Totuși, un minim de 6 actori / actrițe este absolut necesar. Dintre aceștia, cu certitudine 1 f și 3 b.

Genul: satiră socială, (science?) fiction/fantasy

Pe un vas de croazieră de lux, este organizată petrecerea unei firme, mai precis – a unei companii de asigurări de anvergură. Prezența – oarecum obligatorie / inevitabilă pentru toți angajații. Trei *Șobolani* deschid acțiunea, admirând un morman de cadavre pe care l-au produs la finalul croazierei precedente. Dintre cei trei, unul este *Șobolan Motivațional*. Acesta va conlucra cu *Șeful* firmei, fiind invitatul de onoare al serii și având misiunea de a-i face pe angajați să înțeleagă câteva lucruri. În primul rând, ei sunt anunțați că scopul petrecerii este concedierea masivă, prezentată ca o nouă șansă, pe piața muncii, ce i se oferă fiecăruia dintre cei concediați. Apoi li se comunică faptul că respectivele concedieri vor avea loc pe bază de speech-uri competiționale și „jocuri și concursuri”, la care sunt poftiți să participe toți cei care vor să-și păstreze locul de muncă.

În mod ciudat, marea majoritate a angajaților nu iau în serios acest demers, considerându-l, probabil, o farsă, ori un exercițiu gen *team building*, ori, pur și simplu, refuzând sau neputând să admită așa ceva. Prin urmare, ei beau, dansează, mănâncă, fumează, se simt bine, timpul trece, din când în când mai are loc câte un *joc al adevărului* (curentarea cu voltaj real pe un scaun electric), ori un speech aberant, și totul pare să se scurgă fără o miză reală.

Între timp, ceilalți doi *Șobolani* comentează la un nivel de veritabili experți în domeniile respective diverse date statistice legate de starea planetei, a

Europei, a Americii, și formulează varii enunțuri filozofic-sociologice, cu un conținut cât se poate de dens.

La finalul petrecerii, când aproape toată lumea este sub influența alcoolului, *Șobolanul Motivațional* le dă să bea **substanța**, ținând un ultim discurs despre avantajele acesteia. Din acest discurs rezultă că **substanța** poate foarte bine să fie un fel de drog. Adevărul este că angajaților li se toarnă-n pahare otravă, inclusiv *Șefului* (care a fost complice la toată acțiunea, cu prețul salvării sale) și toți vor muri în curând. Piesa se încheie rotund, cu cei trei Șobolani admirând noul morman de cadavre. Și, desigur, cu un song în care oamenii sunt oarecum compătimiți pentru simpla lor condiție de... oameni. Ai ...muncii?

Comentariul lui Scora

Animalele sunt aproape nelipsite din piesele Sibyllei Berg. Textele ei au drept temă centrală precaritatea condiției umane, mai ales în universul contemporan al muncii. Deși înzestrați cu conștiință și rațiune, oamenii ei nu fac uz de aceste unelte decât pentru atingerea unor scopuri derizorii, meschine. Problema lor majoră e că nu știu să-și trăiască viața, să se bucure de supremul dar al existenței. În piesa prezentată aici, conform titlului original, „principalul e munca” (*Hauptsache Arbeit*). Efectuată febril, dar nicidecum cu pasiune. Iar în afara ei, a muncii, acolo unde ar trebui să fie viața, nu prea mai e nimic. Este și motivul pentru care reflexul de a simți pericolul pierderii vieții pare a se fi atrofiat de mult. În aceste condiții, e sigur că cei ce vor supraviețui sunt șobolanii. Pentru că ... merită! O demonstrează și dialogurile lor docte, morga cu care văd și comentează totul.

Detalii tehnice

Premiera absolută a avut loc în martie 2010 la Stuttgarter Schauspielhaus în regia lui Hasko Weber.

Premiera românească a fost produsă în noiembrie 2017 la Teatrul Andrei Mureșanu Sfântu Gheorghe, regia Theo Herghelegiu.

Drepturile de reprezentare: Rowohlt Theaterverlag, Hamburger Str. 17, D-21465 Reinbek bei Hamburg, Tel: +49-(0)40-7272-270, Fax: + 49(0)40-7272-276, e-mail: theater@rowohlt.de.

Drepturile asupra traducerii românești: Victor Scoradeț, vicmarsco@yahoo.de.

Mostră text

Puntea inferioară

ȘOBOLANUL 1 Îmi place momentul în care aplaudă desființarea propriilor lor locuri de muncă.

ȘOBOLANUL 2 Între 1988 și 1998, Korean Airlines au avut o cotă de prăbușiri de 17 ori mai mare decât United Airlines. O anchetă a stabilit că accidentele erau produse de rigiditatea ierarhiilor. Subordonații nu îndrăzneau să le atragă atenția șefilor asupra problemelor.

ȘOBOLAN 1 Păi nici nu se cuvine una ca asta.

Puntea de dans

ȘOBOLANUL MOTIVAȚIONAL (*Pe podium*) Ura e ca o tumoare, ca un animal care și-a croit drumul în voi cu dinții, iar voi n-aveți habar de unde vine, întrucât aveți convingerea că sunteții niște ființe iubitoare. Niciodată n-ați fi în stare să abuzați de un copil ori să împingeți o bunicuță în fața autobuzului. Și totuși: acest animal se află în voi și încearcă să-și croiască drum cu colții lui prin intestinele voastre și să iasă prin abdomen, și oare de unde vine asta? Vă treziți din cauză că sună un deșteptător care nu se găsește decât în capul vostru. Beți cafea, uneori, soarele pătrunde în bucătăria voastră, și auziți o pasăre vorbind. Vă amintiți de un sentiment de demult. În bucătării. Cu mama voastră. Și cu păsările. Mai că ați fi fost fericiți, doar că deodată apărea ea. Și vă era frică să nu fi făcut ceva greșit, fiindcă întotdeauna ea vă crea sentimentul că ceva nu e-n regulă. Ajungeați la școală. La învățătoare. Care vă castrau cu privirea lor punitivă. Atunci v-ați transformat dintr-un om fără frică într-unul cu handicap.

Aplauze.

ȘOBOLANUL MOTIVAȚIONAL Bărbați care sunt traumatizați de femei.

Femei care sunt mânate de motivații greșite spre o viață ce nu le poate dăruia împlinire. Femei care vor salariu egal, obligându-i pe bărbați să-și abandoneze profesia spre a-și lua un an de stat acasă cu copilul. Nu munca vă face nefericiți în unele zile, ci ideile greșite, cu care vrem să ne confruntăm astăzi.

Vă băgați?

(Sare de pe podium și se repede la mese) Te bagi?

BĂRBAT La omorât femei? Nu prea știu. Am avut odată o femeie, într-o seară m-a părăsit. Cu o valiză pe care nu o mai văzusem niciodată la ea...

ȘOBOLANUL MOTIVAȚIONAL *(către o femeie)* Te bagi?

FEMEIE Eu mă simt bine să primesc mai puțini bani decât bărbații. Îmi place să fiu pedepsită, pentru că sunt imperfectă. Nu mi-am antrenat suficient musculatura bazinului. Trebuie să mă epilez și să folosesc un deodorant foarte puternic, trebuie să-mi introduc tampoane cu strat de protecție dublu, trebuie să mănânc capsule împotriva osteoporozei și profilactic împotriva tulburărilor de climacteriu, în orice caz am fluctuații hormonale și în timpul ciclului pot fi iresponsabilă. În curând intru la menopauză și atunci bărbații de vârsta mea vor transporta fete de 20 de ani în mașini decapotabile în vreme ce eu nu o să mai pot să-mi comand nici măcar o cafea fiindcă voi fi devenit invizibilă. Orgasmul îl simulez și mi-am schimbat în câteva rânduri partenerii de sex, fapt pentru care mă rușinez pentru că după contact m-am simțit de cele mai multe ori murdară. Am un copil pentru care sunt o mamă rea, pentru soțul meu sunt o amantă rea, fiindcă nu vreau să port lenjerie sexi, care nu face decât să pună în evidență imperfecțiunile corpului meu. Între noi fie vorba: Nu aş avea nimic împotriva să fiu aneantizată.

FEMEIE Nu sunteți deloc autentică. Eu lucrez la autoritatea pentru egalitate în drepturi și iată că totuși am reușit ca femeile și gorilele să...

ȘOBOLANUL MOTIVAȚIONAL Vă mulțumesc pentru intervenție. Între 40 și 50 de ani, omul începe să moară. Corpurile voastre au exces de aciditate din cauza excesului de cafea și a alcoolului prost. Ura permanentă v-a erodat organele și dezamăgirea e cea mai frecventă cauză de deces. Ați pornit la drum cu vise despre sentimente mari, despre trăiri intense pe pajiști înflorite, pe atunci, fiecare a crezut că ar trebui să se întâmple ceva, o viață nu poate totuși să aibă loc într-un mare birou comun, ar trebui să

existe o recompensă, v-ați gândit voi. O mare carieră ori o întâmplare care te aruncă într-o țară străină, cu bani și parteneri de sex atrăgători. Și când colo ia te uită ce urmează: nimic. Puțini sunt cei care reușesc să facă pace cu acest jalnic proiect de existență, iar ceilalți se vor trezi în curând cu o perfuzie în braț, șezând în camera pentru fumători a unor spitale neîngrijite.

Puntea inferioară

ȘOBOLAN 1 Neliniștea și nervozitatea sunt cele mai frecvente reacții la presiunea timpului, urmate de agresivitate. Pe locul trei sunt menționate ca simptome durerile de stomac și de asemenea tulburările de ritm cardiac cu câte unsprezece la sută.

ȘOBOLAN 2 În repartizarea pe sexe, au apărut totuși abateri clare. 26 la sută dintre bărbați au menționat durerile abdominale pe locul trei în topul celor mai frecvente reacții. La femei, presiunea timpului afectează sistemul cardiac, ceea ce corespunde și ratei de mortalitate feminină de infarct miocardic acut. Asta înseamnă că, supuse unui stress constant, femeile se pot îmbolnăvi, corporal, mai repede decât decât bărbații.